

Številka: 00104-390/2019/5

Datum: 12. 12. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Janija Ivanuše v zvezi s statistiko o brezposelnih in prejemnikih denarne socialne pomoči

Poslanec Jani Ivanuša je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi s statistiko o brezposelnih in prejemnikih denarne socialne pomoči. Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovore na zastavljena vprašanja.

Koliko časa so trenutne osebe že prijavljene v evidenco brezposelnih oseb oziroma med iskalce zaposlitve pri Zavodu za zaposlovanje? Prosim za tabelo po številu let prijave na Zavodu za zaposlovanje in število oseb.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ), skladno z določbami zakona, ki ureja trg dela, vodi dve ločeni evidenci – evidenco brezposelnih oseb in evidenco iskalcev zaposlitve.

V **evidenco iskalcev zaposlitve** se lahko prostovoljno vpiše vsak posameznik, ki je zaposlen, samozaposlen ali je vključen v izobraževanje, in želi prejemati informacije o trgu dela ali išče pomoč pri iskanju (nove) zaposlitve. Zaposlene osebe, ki so prejele odpoved, se morajo v roku 3 dni prijaviti pri ZRSZ in so v času odpovednega roka vpisane v evidenci iskalcev zaposlitve, zavod pa jim nudi pomoč pri iskanju zaposlitve.

Iz vašega vprašanja sklepamo, da sprašujete o osebah vpisanih v **evidenco brezposelnih oseb** – to so osebe, ki niso v delovnem razmerju, niso samozaposlene ali upokojene, se ne izobražujejo in nimajo statusa kmeta, ter si želijo aktivno iskati zaposlitev.

Po podatkih ZRSZ je bilo konec oktobra v evidenci brezposelnih oseb vpisanih 72.416 oseb. Od teh je več kot polovica dolgotrajno brezposelnih. Dolgotrajni brezposelnosti so bolj izpostavljeni starejši brezposelni, ki med delodajalci veljajo za manj zaželeni, v mnogih primerih predvsem zaradi neprimerne izobrazbe in nemotiviranosti za pridobivanje novih znanj. Struktura dolgotrajno brezposelnih kaže, da je med njimi kar 49,2 % starejših od 50 let, 28,5 % je invalidnih oseb in 35,2 % je oseb z osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo (brez poklicne izobrazbe).

Zavod v zadnjih letih krepi predvsem poglobljene oblike dela z dolgotrajno brezposelnimi osebami, kot so rehabilitacijsko, karierno in zdravstveno svetovanje, ki omogočajo individualizirane obravnave glede na potrebe vsakega posameznika, saj zahteva svetovalni proces dela z dolgotrajno brezposelnimi sistematičnost in postopnost. Odpravljanje ovir zdravstvene in socialne narave, s katerimi se soočajo dolgotrajno brezposelne osebe, pa zahteva interdisciplinarni pristop in dobro sodelovanje z ostalimi službami, kot so centri za socialno delo, izobraževalne in zdravstvene institucije.

Za ciljno skupino najbolj ranljivih na trgu dela se od konca 2017 dalje izvajajo programi socialne aktivacije in dodatne storitve, ki jih v sodelovanju in poglobljeni skupni obravnavi nudita ZRSZ in pristojni CSD. Te storitve neposredno ne vodijo v zaposlitev (osebe v času vključitve v programe ostajajo registrirane brezposelne), predstavljajo pa prvi korak k razreševanju specifičnih težav posameznika, ki ga ovirajo na trgu dela. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa tudi v okviru priprave programov javnih del posebno pozornost namenja dolgotrajno brezposelnim osebami, prejemnikom denarne socialne pomoči.

PODATKI:

Brezposelne osebe, stanje konec oktobra 2019

trajanje brezposelnosti

0-2 meseca	16.012
3-5 mesecev	7.556
6-8 mesecev	5.147
9-11 mesecev	6.116
12-23 mesecev	13.199
24-35 mesecev	5.868
3-4 leta	6.096
5-7 let	5.817
8 let ali več	6.605
skupaj	72.416

Strukturne značilnosti dolgotrajne brezposelnosti

X 2019

	vsi brezposelni		dolgotrajno brezposelni	
	število	delež v %	število	delež v %
registrirane brezposelne osebe	72.416	100,0	37.585	100,0
struktura				
ženske	36.851	50,9	18.419	49,0
stečajniki in trajni presežki	12.327	17,0	7.011	18,7
iskalci prve zaposlitve	12.492	17,3	6.151	16,4
invalidi	13.078	18,1	10.701	28,5
stari do 29 let	15.086	20,8	4.290	11,4
stari 50 let ali več	28.381	39,2	18.491	49,2
OŠ ali nižja izobrazba	22.371	30,9	13.237	35,2
poklicna izobrazba	18.536	25,6	10.572	28,1
srednješolska izobrazba	18.852	26,0	8.656	23,0
terciarna izobrazba	12.657	17,5	5.120	13,6

Koliko časa je bil v evidenco brezposelnih oseb oziroma med iskalce zaposlitve pri Zavodu za zaposlovanje prijavljen "rekorder" od osamosvojitve Slovenije do danes?

Od osamosvojitve Republike Slovenije do vključno oktobra 2019 je bila v evidenco brezposelnih oseb najdlje prijavljena oseba, ki se je prijavila v navedeno evidenco pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje dne 1.7. 1991, pri območni službi Novo mesto, v trajanju **28 let in 4 mesece**. Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da je navedena oseba imela že ob prijavi v evidenco velike omejitve pri iskanju zaposlitve, kot so pripadnost romski etnični skupini, poškodovan vid, omejitev za delo na višini in za dvigovanje težkih bremen, nedokončana osnovna šola, nepismenost, pomanjkanje funkcionalnih znanj, brez možnosti lastnega prevoza, neurejene družinske razmere, s starostjo pa so se njene omejitve samo poslabšale s kroničnimi boleznimi, upadom delovnih sposobnosti in dolgotrajnim prejetjem denarne socialne pomoči.

V poslanskem vprašanju navajate, da želite od Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) pridobiti podatke od osamosvojitve Slovenije do danes. V zvezi s tem, pojasnjujemo sledeče.

V Republiki Sloveniji se je s 1. 1. 2012 začela uporabljati nova socialna zakonodaja, to je Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18 in 47/19; v nadaljnjem besedilu: ZUPJS), ki je na enem mestu združil odločanje o pravicah iz javnih sredstev in uvedel enotno evidenco. Pred tem so bili socialni transferji oziroma posamezne pravice urejene v različnih področnih zakonih in **enotne evidence MDDSZ ni vodilo.**

49. člen ZUPJS v prvem odstavku določa, da se za potrebe odločanja o pravicah iz javnih sredstev, načrtovanje politike povečevanja socialne vključenosti, spremljanje stanja ter za znanstvenoraziskovalne in statistične namene vodi informatizirana zbirka podatkov, ki zajema pravice iz javnih sredstev, katere upravljavec je MDDSZ.

Centralna zbirka podatkov vsebuje naslednje zbirke podatkov o:

1. otroških dodatkih;
2. denarnih socialnih pomočeh in varstvenem dodatku;
3. državnih štipendijah;
4. znižanih plačilih vrtca;
5. subvencijah malice za učence in dijake;
6. subvencijah kosila za učence;
7. subvencijah najemnine;
9. oprostitvah plačil socialnovarstvenih storitev in prispevkih k plačilom družinskega pomočnika;
10. pravicah do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev;
11. pravicah do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Koliko let trenutni prejemniki že prejema denarno socialno pomoč? Koliko ljudi že več let prejema denarno socialno pomoč? Prosim za tabelo po številu let prejemanja denarne socialne pomoči in številu oseb.

Denarna socialna pomoč se dodeli kot ena denarna socialna pomoč za vso družino (39. člen Zakona o socialno varstvenih prejemkih, Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18; v nadaljnjem besedilu: ZSVarPre), kar pomeni, da je do denarne socialne pomoči lahko upravičena samska oseba ali družina.

V tabeli so prikazani podatki o številu oseb in številu let prejemanja denarne socialne pomoči.

Število let prejemanja	Število različnih oseb
0 do 1	69.456
1 do 2	37.425
2 do 3	20.507
3 do 4	13.589
4 do 5	10.293
5 do 6	8.521
6 do 7	7.561
7 do 8	17.109
	184.461

Na vaše vprašanje: »Koliko sredstev iz naslova denarne socialne pomoči in izredne denarne socialne pomoči je prejel rekorder med prejemniki od osamosvojitve Slovenije do danes?«, odgovarjamo sledeče.

Denarna socialna pomoč se dodeli kot ena denarna socialna pomoč za vso družino (39. člen ZSVarPre), kar pomeni, da je do denarne socialne pomoči lahko upravičena samska oseba ali družina.

Oseba, ki je v času od 1. 1. 2012 do danes prejela največ sredstev iz naslova denarne socialne pomoči in izredne denarne socialne pomoči, je prejela sredstva v skupni višini 41.366,71 EUR.

Pri tem pojasnjujemo, da posamezna oseba lahko tudi prehaja iz statusa samske osebe v status družinskega člana in obratno, in je sredstva iz naslova denarne socialne pomoči in izredne denarne socialne pomoči v določenem obdobju lahko prejela kot samska oseba in kot del družine.

Na vaše vprašanje: »Ali lahko ministrstvo omeji prejemanje denarne socialne pomoči po letih?«, odgovarjamo sledeče.

Trenutno veljavna zakonodaja ne omejuje števila let prejemanja denarne socialne pomoči. Denarna socialna pomoč se dodeli vedno, kadar oseba izpolnjuje zakonsko predpisane pogoje.

Obdobje dodelitve denarne socialne pomoči je določeno v 36. členu ZSVarPre, in sicer: Denarna socialna pomoč se dodeli za določen čas glede na okoliščine, ki so podlaga za dodelitev in določitev višine denarne socialne pomoči. Denarna socialna pomoč se **prvič** lahko dodeli **največ za obdobje treh mesecev**.

Denarna socialna pomoč se lahko dodeli **ponovno**, če so okoliščine, ki so podlaga za dodelitev in določitev višine denarne socialne pomoči, v času prve oziroma prejšnje in ponovne odločitve nespremenjene. Ponorovno se lahko dodeli **največ za obdobje šestih mesecev**.

Denarna socialna pomoč se lahko dodeli **največ za obdobje enega leta**, če zaradi starosti nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške, bolezni ali invalidnosti ali drugih okoliščin ni mogoče pričakovati izboljšanja socialnega položaja upravičenca.

Upravičencu, ki se šteje kot trajno nezaposljiv ali trajno nezmožen za delo ali ki je nezaposlen in starejši od 63 let za ženske in od 65 let za moške ter je brez premoženja ali je v institucionalnem varstvu in tudi njegovi družinski člani izpolnjujejo pogoje iz tega odstavka, se dodeli **trajna denarna socialna pomoč**. Center za socialno delo enkrat letno po uradni dolžnosti preveri, ali osebe na dan 1. aprila še izpolnjujejo pogoje za upravičenost do socialno varstvenih pravic in ali so nastopile spremembe, ki vplivajo na višino oziroma obdobje upravičenosti do teh pravic in izda novo odločbo.

Na vaše vprašanje: »Ali obstaja evidenca oseb, iz katere je razvidno, koliko socialnih transferjev je prejela posamezna oseba v Sloveniji?«, odgovarjamo sledeče.

MDDSZ na podlagi 3. odstavka 49. člena ZUPJS v centralni zbirki podatkov za prejemnike pravic iz javnih sredstev vodi evidenco o višini **prejemkov** in **subvencij** oziroma plačil, ki so opredeljena v 5. in 6. členu ZUPJS.

V nadaljevanju vam podajamo opis posamezne pravice iz javnih sredstev.

DENARNI PREJEMKI:

Pravico do **otroškega dodatka** ima eden izmed staršev oziroma druga oseba za otroka s prijavljenim prebivališčem v Republiki Sloveniji, in sicer do 18. leta starosti otroka, če izpolnjuje tudi druge pogoje po zakonu, ki ureja družinske prejemke. Višina otroškega dodatka se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred, ki od 1. 1. 2018 ni več določen v odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo zahteve, ampak v nominalnih mejah. MDDSZ razpolaga s podatkom o izplačanih otroških dodatkih.

Z **denarno socialno pomočjo** se upravičencu do nje za čas prebivanja v Republiki Sloveniji zagotavljajo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje. Izredna denarna socialna pomoč kot posebna oblika denarne socialne pomoči se lahko samski osebi

oziroma družini, če se ugotovi, da se je samska oseba ali družina iz razlogov, na katere ni mogla ali ne more vplivati, znašla v položaju materialne ogroženosti oziroma, če izkazuje izredne stroške, ki so vezani na preživljanje, ki jih z lastnim dohodkom ali lastnim dohodkom družine ne more pokriti. Posebna oblika izredne denarne socialne pomoči sta tudi pomoč po smrti družinskega člana in pomoč pri kritju stroškov pogreba. MDDSZ razpolaga s podatkom o izplačanih denarnih socialnih pomočeh.

Z **varstvenim dodatkom** se upravičencu do njega za čas prebivanja v Republiki Sloveniji zagotavljajo sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin ipd.) in niso stroški za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb. MDDSZ razpolaga s podatkom o izplačanih varstvenih dodatkih.

Do **državne štipendije** so upravičene osebe, ki izpolnjujejo pogoje po zakonu, ki ureja štipendiranje in po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. Višina državne štipendije se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred, ki od 1. 1. 2018 ni več določen v odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo zahteve, ampak v nominalnih mejah. MDDSZ razpolaga s podatkom o izplačanih državnih štipendijah.

SUBVENCIJE IN PLAČILA:

Višina **znižanega plačila vrtca** se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred, ki od 1. 1. 2018 ni več določen v odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo zahteve, ampak v nominalnih mejah. Višina plačila staršev za vrtec se določi z odločbo, ki jo izdali pristojni center za socialno delo. Višina plačila se z odločbo določi kot odstotek, ki ga plačajo starši od cene programa, v katerega je otrok vključen. Starši z najnižjimi dohodki so plačila oproščeni, starši z najvišjimi dohodki pa plačajo 77 % cene programa. Ceno programa vrtca določi občina, zato ni mogoče podati podatkov o izplačanih zneskih subvencij.

Za podatke o **dodatni subvenciji malice** za učence in dijake je pristojno Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Za podatke o **subvenciji kosila** za učence je pristojno Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Izplačevalec pravice do **oprostitvev plačil socialnovarstvenih storitev** so občine, ki razpolagajo s podatki o končnih izplačilih.

Izplačevalec pravice prispevka k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic **družinskega pomočnika** so občine, ki razpolagajo s podatki o končnih izplačilih.

Izplačevalec pravice do subvencije najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja so občine oz. pristojni občinski nepremičninski skladi, ki razpolagajo s podatki o končnih izplačilih subvencij najemnin.

Pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev imajo zavarovanci in po njih zavarovani družinski člani na podlagi upravičenja do denarne socialne pomoči oziroma ob izpolnjevanju pogojev za pridobitev denarne socialne pomoči, razen v primeru, če upravičenec izpolnjuje pogoje za pridobitev varstvenega dodatka, pod pogojem, da navedenih pravic nimajo zagotovljenih v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali iz drugega naslova. Center za socialno delo odloča o pravici po uradni dolžnosti ob vložitvi vloge za denarno socialno pomoč, razen, če vlagatelj izrecno izjavi, da te pravice ne želi. Center za socialno delo obvesti o priznanju pravice Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in zavarovalnico, pri kateri ima oseba sklenjeno prostovoljno zdravstveno zavarovanje.

Državljan Republike Slovenije in tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje, so upravičeni do **plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje**, če so upravičeni do denarne socialne pomoči ali izpolnjujejo pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči, pri čemer se krivdni razlogi ne upoštevajo, in imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter niso zavarovane osebe iz drugega naslova, določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje. Kot zavarovane osebe se ne štejejo družinski člani osebe, ki imajo zadržane pravice po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje. Center za socialno delo odloča o pravici po uradni dolžnosti ob vložitvi vloge za denarno socialno pomoč, razen, če vlagatelj izrecno izjavi, da te pravice ne želi. MDDSZ obvesti o priznanju pravice

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in občino stalnega prebivališča. S podatki o izplačilu teh sredstev razpolagajo občine, ki izplačujejo sredstva iz tega naslova.

Na vaše vprašanje: »Ali pristojno ministrstvo razpolaga s podatkom, kdo je oseba, ki je v času samostojne Slovenije prejela največ socialnih transferjev? Koliko je bilo teh sredstev?«, odgovarjamo sledeče.

MDDSZ s podatkom o tem, koliko vseh socialnih transferjev je oseba prejela, ne razpolaga, saj so socialni transferji opredeljeni kot prejemki in subvencije oziroma plačila.

Razpolagamo pa s podatki o denarnih prejemkih (otroški dodatek, denarna pomoč, varstveni dodatek in državna štipendija), ki predstavljajo konkretni prejemek v obliki denarnih sredstev.

V skladu z prejšnjim odgovorom, v katerem je pojasnjeno, katere osebe so upravičene do posamezne pravice, je oseba, ki je v času od 1. 1. 2012 do danes prejela največ denarnih sredstev iz naslova pravic iz javnih sredstev oz. denarnih prejemkov, le-te prejela v skupni višini 55.529,45 EUR.